

*Claudiu SACHELARIE\**

**ASPECTE PRIVIND OPERAȚIUNILE MILITARE ȘI REGIMUL DE  
OCUPAȚIE DIN ZONA COMUNEI SCORȚARU NOU, JUD. BRĂILA,  
ÎN PERIOADA 23 DECEMBRIE 1916 – 10 NOIEMBRIE 1918**

**Aspects Concerning the Military Operations and the Occupation Regime in  
Scorțaru Nou, Brăila County, between December 23<sup>rd</sup> 1916 - November 10<sup>th</sup> 1918**

**Abstract:** The article describes the military operations conducted by the Austro-Hungarian and German armies in the village of Scorțaru Nou, located on the front line and at the confluence of the rivers Buzău and Siret, and the occupation regime of the village and of the surrounding area during the period of December 23<sup>rd</sup> 1916 - November 10<sup>th</sup> 1918. For this purpose we mainly used information from the archives of the National Archives Service of Brăila County: daily reports of military operations of the administration of the occupation regime, aspects of the daily life of the inhabitants of Scorțaru Nou village, tombstones commemorating foreign and Romanian soldiers who fought in that period, constructions of war erected by the occupation army in the village area (trenches, railway line).

**Keywords:** First World War, military occupation, occupation regime, Scorțaru Nou, tombstones, trenches, railway.

\*

Lucrarea va încerca să schițeze evenimentele ce au avut loc în timpul Primului Război Mondial în lunca Buzăului, pentru a scoate în evidență implicarea locuitorilor din satele de pe malul râului, atât în toiul luptelor cât și în timpul luptei pentru supraviețuire.

După o scurtă campanie militară în Transilvania, trupele române sunt nevoite să se retragă pas cu pas. Din toamna până în iarna anului 1916, forțele

---

\* Universitatea „Dunărea de Jos” Galați, e-mail: claudiuth@yahoo.com.

germane și austro-ungare vor împinge armatele româno-ruse spre Moldova prin mișcări de trupe pe linii de front provizorii. După o serie de bătălii importante (bătălia de pe Neajlov, bătălia de pe Argeș, evacuarea Bucureștilor, bătălia de la Râmnicu-Sărat) frontul s-a stabilit pe o linie ce pornea de la Sf. Gheorghe, pe Dunăre, pe la sud de Galați și nordul Nămolosei, pe Siretul Inferior, străbătând în continuare vestul Moldovei, unde românii se consolidează pe direcția Prutului, Sușiței, Slănicului și, mai departe, prin vestul Bicăzului și Șarului Dornei.<sup>1</sup>

Zona care ne interesează devine extrem de importantă în timpul bătăliei de la Râmnicu-Sărat. Bătălia a durat șase zile, între 22 și 27 decembrie 1916. Germanii au numit această bătălie Weinachtsschlacht – Bătălia Crăciunului, deoarece luptele principale s-au dat de zilele Crăciunului.

Germanii au folosit în această bătălie toate diviziile existente între Carpați și Dunăre: 17 Divizii. În stânga, Armata a IX-a, sub comanda generalului Erich von Falkenhayn<sup>2</sup>, trebuia să execute principalele mișcări ofensive cu cele 10 divizii de infanterie. Zona sa operativă se afla între regiunea muntoasă de la nord de Buzău, până la râul Buzău. Atunci când pozițiile româno-ruse vor fi străpunse, va intra în acțiune Armata Dunării (Donau Armée), condusă de generalul german Robert Kosch, compusă din cinci divizii de infanterie germano-turco-bulgare și austro-ungare și două divizii de cavalerie. Armata va opera în zona dintre râul Buzău și Dunăre, cu direcția spre Brăila.

În sectorul sud-estic al bătăliei, armata generalului Kosch a intrat în acțiune pe 26 decembrie 1916, atacând în forță pozițiile fortificate ale rușilor de la Filipești (gara Făurei). Rușii pierd poziția și încep retragerea spre direcția Focșani-Brăila.<sup>3</sup> În aceleași zile se duceau lupte grele în Dobrogea. Zona de nord a Dobrogei era importantă, deoarece apăra zona Dunării de Jos și orașele Brăila și Galați.

Zona fortificată a Măcinului, care reprezenta zidul de est al apărării Brăilei, este pierdută de ruși. La 4 ianuarie 1917 trupele germane, turcești și bulgare intră în Măcin. În ziua următoare ultimele trupe rusești trec Dunărea pe la Văcăreni, în Basarabia. Tot în ziua de 4 ianuarie, atacată din sud și est, Brăila a fost ocupată de inamic. Fusese complet golită de mărfuri: depozitele, docurile și chiar magazinele erau complet goale.

---

<sup>1</sup> Emil Răcilă, *Contribuții privind lupta românilor pentru apărarea patriei în primul război mondial: Situația administrativă, economică, politică și socială a teritoriului românesc vremelnice ocupat 1916-1918*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981, p. 85.

<sup>2</sup> Ian V. Hogg, *Dicționarul Primului Război Mondial*, București, Editura Niculescu, 2007, p. 69: comandant al Armatei a IX – a din septembrie 1916 până în 1917 când comanda armatei este preluată de Mackensen.

<sup>3</sup> Constantin Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României 1916-1919*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989, vol. I, pp. 526-529.

Armata Dunării (Donau Armée sau GK 52 – General Kommando 52) ajunge, în primele zile ale lunii ianuarie, în zona mlăștinoasă, la sud de Siret. La 6 ianuarie 1917, avansarea armatei este complet oprită în această zonă.<sup>4</sup>

După victoria de la Râmnicu-Sărat, Falkenhayn a avut un moment de ezitare. Greutățile iernii care începuse să se impună din ce în ce mai dur, oboseala trupelor sale și rezistența inamicului l-au făcut pe general să creadă că înaintarea devenea riscantă. Totuși, la 31 decembrie 1916, Statul Major German ordonă continuarea înaintării: Armata a IX-a și Armata Dunării trebuiau să ocupe linia Focșani - Valea Siretului Inferior. Pentru ruși, păstrarea liniei Siretului era de o importanță capitală.<sup>5</sup> Conform gândirii generalilor ruși, erau mai ușor de apărat pozițiile de pe Siret decât păstrarea Dobrogei, unde ar fi trebuit să apere pozițiile de la Măcin, Văcăreni și să mențină siguranța trecerii Dunării.<sup>6</sup> Astfel că, linia Siretului va fi puternic fortificată și apărată cu încăpățănare. Linia Siretului Inferior forma flancul stâng al marelui front rusec, care se întindea din Marea Baltică până la Dunăre și Marea Neagră.

În apropiere de vărsarea sa în Dunăre, Siretul formează o vale largă și mlăștinoasă, greu de atacat. Punctul cel mai ușor de pătruns era pe șoseaua Nănești-Fundeni, unde se vor da și cele mai grele lupte între trupele germane, austro-ungare, bulgărești, turcești și rusești. Înainte de *Marele Război*, linia Siretului, cu orașul Galați spre est și orașul Focșani spre vest, a fost organizată într-o linie defensivă puternic fortificată numită Linia Focșani-Nămoloasa-Galați. Fortificațiile au fost construite cu fața spre nord, pentru a fi un puternic suport în cazul unei agresiuni din partea Rusiei împotriva României.<sup>7</sup> Printr-o inversare ciudată a soartei, linia era întoarsă acum, devenind impracticabilă, deoarece atacul venea dinspre sud. Cazematele au fost dezarmate și părăsite. Trupele rusești au construit puncte fortificate la sud de Focșani, în regiunea Nănești-Fundeni și la nord-est de Nămoaloasa, unde a fost organizat un cap de pod solid.<sup>8</sup>

Lupta de la Focșani și Siret, așa cum a fost numită, s-a dat în primele zile ale lunii ianuarie 1917 pe toată linia. În est, linia Siretului a fost atinsă de armatele germane la 9 ianuarie, după lupte grele și după multe aventuri, printre care un victorios contraatac al rușilor, în regiunea Nămoaloasa, care a pus în balanță pentru moment victoria germanilor.<sup>9</sup>

---

<sup>4</sup> *Ibidem*, p. 529.

<sup>5</sup> *Ibidem*, p. 536.

<sup>6</sup> Gen. Basil Gourko, *War and revolution in Russia 1914-1917*, New York, 1919, p. 240.

<sup>7</sup> *Istoria militară a poporului român*, București, Editura Militară, 1988, vol. V, pp. 92-93.

<sup>8</sup> Constantin Kirițescu, *op.cit.*, pp. 536-537.

<sup>9</sup> *Ibidem*, p. 539.

La începutul lui ianuarie 1917 cele două armate adverse au ajuns la capătul puterilor. Lunga campanie și luptele intense care nu au încetat nici măcar o zi, lungile marșuri, vremea din ce în ce mai instabilă, cu ploi torențiale și viscoliri puternice, lipsa adăposturilor pentru animale, precum și greutatea aprovizionării au slăbit rezistența luptătorilor. Întreruperea operațiunilor militare era o necesitate pentru ambele tabere. La 10 ianuarie 1917, Înaltul Comandament German al trupelor din România dă ordinul de intrare în poziții de apărare. Începând cu această zi, cele două armate își organizează pozițiile de front. Era timpul pentru încetarea luptelor. La mijlocul lunii ianuarie temperaturile scad drastic, ceea ce cauzează, în special în rândul trupelor germane și turcești, importante pierderi. Războiul pozițional, cu bombardamentele și acțiunile sale locale, vor domina frontul pentru jumătate de an.<sup>10</sup>

Aflăm din rapoartele oficiale zilnice germane și austro-ungare, telegrafiate în capitalele celor două imperii, informații directe despre luptele din zona care ne interesează. O simplă trecere în revistă a acestor rapoarte oficiale sunt suficiente pentru a atesta crâncenele lupte din lunca Buzăului.

Raportul oficial al armatei germane la 31 decembrie 1916: ”între Râmnicu-Sărat și valea Buzăului se duc lupte grele, dar trupele noastre câștigă teren. Armata Dunării luptă cu inamicul (armata rusă, n.n.) în zona puternic fortificată de pe Linia Gurgueți-Oancea (la vest și sud-vest de Brăila).”<sup>11</sup>

Raportul oficial al armatei germane la 2 ianuarie 1917 consemna: ”între râul Buzău și Dunăre inamicii (rușii, n.n.) dețin un cap de pod.”<sup>12</sup>

Raportul oficial al armatei austro-ungare la 5 ianuarie 1917: la sud și sud-vest de Latinu trupele austro-ungare și germane au rupt linia inamicului. Au fost luați 1400 de prizonieri.

Raportul oficial al armatei germane la 5 ianuarie 1917: ”Gurgueți și Romanul sunt greu de cucerit. Au fost capturați 1400 de prizonieri și 6 tunuri. La sud de râul Buzău, capul de pod spre Brăila a fost cucerit de forțele germane și austro-ungare.”<sup>13</sup>

Raportul oficial al armatei germane la 6 ianuarie: ”avangarda Corpului de Cavalerie von Schmettow de la Olăneasca, Gulianca și Măxineni au atins Siretul. În noaptea de 4 spre 5 ianuarie, ariergarda trupelor rusești s-a luptat până la sacrificiu pe malul drept al Siretului, dar a fost împinsă pe malul stâng.”<sup>14</sup>

---

<sup>10</sup> *Ibidem*, p. 542.

<sup>11</sup> [http://www.stahlgewitter.com/16\\_12\\_31.htm](http://www.stahlgewitter.com/16_12_31.htm), 19.11.2010, 17:45, p.m.

<sup>12</sup> [http://www.stahlgewitter.com/17\\_01\\_02.htm](http://www.stahlgewitter.com/17_01_02.htm), 19.11.2010, 18 :05, p.m.

<sup>13</sup> [http://www.stahlgewitter.com/17\\_01\\_05.htm](http://www.stahlgewitter.com/17_01_05.htm), 19.11.2010, 18 :25, p.m.

<sup>14</sup> [http://www.stahlgewitter.com/17\\_01\\_06.htm](http://www.stahlgewitter.com/17_01_06.htm), 19.11.2010, 18 :40, p.m.

Încă de la începutul conflagrației, Puterile Centrale au tratat România ca un factor determinant pentru soarta războiului, din cauza cerealelor, a petrolului și a importanței sale strategice, studiind-o în ambele ipoteze : de aliată sau dușmană.

În anul 1916, la o scurtă perioadă după intrarea statului român în acțiune, atunci când luptele din zona Carpaților mai erau încă în desfășurare, cercurile conducătoare germane și austro-ungare au stabilit, în cadrul unor întruniri speciale, măsurile ce urmează să le aplice în țara invadată. Astfel, la Conferința de la Berlin, ținută în zilele de 28 și 29 octombrie 1916, la care au participat reprezentanți ai Germaniei, Austro – Ungariei și Bulgariei, au fost discutate amănunțit modalitățile privind capturarea produselor din România, sistemul financiar, formele de organizare și mijloacele de constrângere ce urmau a fi utilizate de ocupanți.

Comandamentul Suprem, prin vocea maiorului von Kessler, a precizat intenția de a organiza din timp administrația militară pentru cazul ocupării teritoriului românesc. Cu prilejul altor întruniri din 20 și 30 noiembrie 1916 de la Viena, s-au abordat probleme referitoare la modul de repartizare a materiilor prime capturate din România și la rolul Statului Major Economic. Atunci când o mare parte a teritoriului românesc a fost ocupată, Puterile Centrale aveau deja un plan de organizare a lui. Importanța strategică a României pentru Puterile Centrale este dovedită și de forțele armate masate în teritoriul ocupat și pe front : cca 480.000 de oameni în 1917.

Sub aspect administrativ, zona ocupată a inclus o suprafață de peste 100.000 km<sup>2</sup> din totalul de 130.903 km<sup>2</sup>. Sub ocupație au căzut 22 județe din 34. Autoritatea supremă militară în timpul ocupației era reprezentată de Marele Cartier al grupului de armate Mackensen, prescurtat O.K.M. (Ober Komando Mackensen), având reședința stabilită la Athenée Palace din București. Partea ocupată a României a fost organizată administrativ în mai multe zone :

- Teritoriul administrației militare (Gebiet der Militär Verwaltung) care cuprindea cea mai mare parte din suprafața ocupată a țării – cca. 65.000 km<sup>2</sup>, incluzând 14 județe : Argeș, Dâmbovița, Dolj, Gorj, Ialomița, Ilfov, Mehedinți, Muscel, Olt, Prahova, Vâlcea, Romanați, Teleorman și Vlașca;

- Zona Etapelor (Etappengebiet) cuprinzând o fâșie de teren de-a lungul râului Buzău, din Carpați până la Dunăre. Constituirea acestei zone a avut la bază nevoia de aprovizionare a trupelor de front cu alimente și alte articole necesare ducerii luptei. O parte a proviziilor rechiziționate era transportată în țările ocupante. Comanda zonei a fost atribuită Inspectoratului 15 Etape;

- Zona Armatei a 9 - a de operații (Operationsgebiet), cuprinzând teritoriul unde s-au desfășurat operațiile militare după cum îl definește și denumirea ; era formată din județele Buzău, Râmnicu Sărat, Putna și Brăila. Atât

conducerea militară cât și administrarea județelor respective au revenit direct șefului suprem al armatei de ocupație;

- Dobrogea cu județele sale au o organizare proprie.<sup>15</sup>

Prin Ordinul Militar al Comandamentului General (Z.B.V.) nr. 52 din 22 aprilie 1917, teritoriile armatei Dunării din județul Brăila se împart în trei plase: Silistraru, Viziru și Ianca. Din plasa Ianca face parte și comuna Scorțaru Nou, compusă atunci din următoarele sate și cătune: Scorțaru Nou, satul de reședință, Gurgueți, Deșirați, Pitulații Vechi, Pitulații Noi, Ciumați și Sihleanu. Cu administrarea plasei Ianca este autorizat Vasile Popescu. Fiecare sat era administrat de o comandatură a trupelor austro-ungare de ocupație împreună cu o comisie interimară alcătuită din reprezentanți ai sătenilor.<sup>16</sup> Prefectul Ion Berceanu a stabilit ca în comunele rurale să fie reprezentată autoritatea românească în felul următor: o comisie interimară în frunte cu un președinte, doi membri și notarul care urmează să îndeplinească și funcția de secretar al comunei. Atribuțiile acestora sunt cele fixate prin legea organizării comunelor rurale.

Administratorii de plasă trebuie să propună deci pentru comune Comisii interimare conform legilor țării. De asemenea ei au obligația: de a da relații asupra bisericilor, școlilor, asupra stării de sănătate și aprovizionării cu alimente; de a instala în comune posturi de pază a locuitorilor (fără armă). Administratorul de plasă era obligat să viziteze cât mai des comunele, satele și cătunele și să raporteze săptămânal despre tot ce se petrece din punct de vedere agricol, economic, sanitar, administrativ, financiar. Revizorii școlari vor inspecta, de asemenea, comunele, spre a lua măsuri pentru reluarea cursurilor școlare.<sup>17</sup>

Comandantul General al Corpului VI turcesc, general conte von der Goltz, comandanții Diviziei Bulgare combinate și a Brigăzii 145 austro-ungară sunt responsabili pentru siguranța funcționarilor și vor lua măsurile necesare pentru paza lor. Așa suna ordinul militar al generalului de infanterie Kosch. Comuna Scorțaru Nou este direct administrată de Comandatura Brigăzii de Infanterie nr. 145 austro-ungară.

Satele pendinte de comuna Scorțaru Nou au fost grav afectate de război, pentru că se aflau chiar pe linia frontului. În luncă au avut loc lupte crâncene între trupele Puterilor Centrale și trupele rusești.

---

<sup>15</sup> Emil Răcilă, *op.cit.*, pp. 85 – 95.

<sup>16</sup> Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Brăila (în continuare SJAN Brăila), fond Primăria Scorțaru Nou, d. 1/1917, f. 1.

<sup>17</sup> M. Rola, *Brăila sub ocupație – activitatea administrativă în oraș și județ*, interviu cu D. Pref. Ion Berceanu, *Donau Armée Zeitung* (Monitor pentru Brăila), nr. 267, 19.XI.1917, p.1; vezi și Nicolae Petrovici, *Brăila sub ocupațiune, 23 decembrie 1916 – 10 noembrie 1918*, Brăila, Tipografia Românească, 1939, p. 33.

Din rapoartele autorităților de ocupație și din cele ale autorităților române ne putem forma o imagine asupra cumplitelor încercări prin care sătenii au fost nevoiți să treacă: pribegie, sate părăsite, distrugerea avutului, pierderea de vieți omenești, umilință, mizerie, boală, lipsa hranei. Autoritatea de ocupație face rechiziționări de animale, cereale, ocupă clădirile publice, cum sunt școlile, pe care ulterior le returnează pentru cursurile școlare. Restrâng, de asemenea, dreptul la libera circulație a persoanelor.

Județul Brăila este organizat conform planului de ocupație prestabilit. Prin ordinul de armată nr. 12281 de la 24.4.1917 se consemnează că reprezentantul Prefecturii și funcționarii districtului care sunt sub ordinele lui, vor trimite orice corespondență prin căpitanul Von Seydlitz care va examina toată corespondența care sosește și care se expediază. Expedierea adreselor precum și hârtiile de orice natură, vor fi executate numai prin patrula jandarmeriei germane, care este însărcinată să îngrijească de expedierea urgentă prin poșta militară sau prin “etapa Romanul” (cum era denumită comuna de către autoritatea de ocupație), de asemenea, se va întrebuința și serviciul de ștafetă al secțiunii de economie. Funcționarii și jandarmii, care fac serviciul, au registre de primire semnate de Von Seydlitz, de Comandantul General sau de Werder F.D.R. în care se va adevăra primirea tuturor adreselor.<sup>18</sup>

La 4 noiembrie 1917 administratorul plasei Ianca trimite raportul privind situația comunei Scorțaru Nou către Prefectura Județului Brăila. Aflăm, astfel, că în Scorțaru Nou există o “*mizerie complectă*”, casele fiind aproape toate în stare de ruină. În Sihleanu situația este aceeași. În Pitulații Vechi situația este cât de cât satisfăcătoare. Satul Pitulații Noi, cătunele Gurgueți, Ciumați (azi desființat, n.n.) și Oancea sunt evacuate. Populația avea la data întocmirii raportului cele necesare hranei: pâine, mămligă, lapte, pește sărat, având însă mare lipsă de zarzavaturi. În noiembrie nu funcționa decât școala din Gemenele. Serviciul religios se făcea numai în Gemenele și Deșirați (azi desființat, n.n.). În Sihleanu și Pitulații Vechi bisericile sunt ocupate de trupele din localitate. Sănătatea populației era bună.<sup>19</sup> În satele Scorțaru Nou, Gemenele și Sihleanu vin refugiați din satele evacuate dinspre Nord, așa cum este cazul Vasilicăi Dumitru Șerban, refugiată din comuna Măxineni în satul Gemenele, al lui Gheorghe Tudor și Vasile Giurgiu refugiați din satul Pitulații Noi în satul Sihleanu sau al preotului Nicolae Popescu refugiat din parohia Măxineni la biserica din Scorțaru Nou.<sup>20</sup>

Comandatura austro-ungară *Skortarul-Nou* întocmește tabele cu persoanele care nu au nici o sursă de hrană în vederea acordării de asistență (**anexa 1**). Prin

<sup>18</sup> SJAN Brăila, fond Primăria Scorțaru Nou, d. 1/1917, f. 34.

<sup>19</sup> SJAN Brăila, fond Primăria Scorțaru Nou, d. 1/1917, f. 137.

<sup>20</sup> SJAN Brăila, fond Primăria Scorțaru Nou, d. 1/1917, f. 36, 42, 51.

Secția Economică a Armatei Dunării (Wirtschaft abteilung), autoritățile străine, conform cu cele afirmate în *Donau Armée Zeitung*, se îngrijeau a da populației pește, sare, petrol și tot ce este necesar.<sup>21</sup>

Consiliul de Higienă și Salubritate Publică al Județului Brăila a dat dispoziții pentru a se opri „lățirea boalelor molipsitoare”: nici un sătean să nu mai plece din comuna sa la oraș sau altă comună în vecinătate până nu se va curăți bine în următorul mod: se va tunde și rade, se va spăla bine cu apă cu leșie pe tot corpul, după ștergere se va unge peste tot cu o soluție dintr-un preparat *Dipp*, ce se dizolvă în apă 50%, apoi se va primeni cu rufe curate.<sup>22</sup>

Pentru a crea o imagine de normalitate, autoritatea austro-ungară ia măsurile necesare pentru a se redeschide școlile. În toamna anului 1917 se redeschid școlile din Scorțaru Nou, Deșirați, Pitulații Vechi și Gemenele. Comandatura din Scorțaru Nou a evacuat localul școlii. În satul Pitulații Vechi localul va fi evacuat; învățătorul Ion Voinescu, aflat în satul Gemenele, se va prezenta la post. În satul Sihleanu localul a fost evacuat și a fost curățat; învățătorul Gheorghe Cristian s-a prezentat la post și urmează să înceapă cursurile. La Deșirați comandatura bulgară a promis evacuarea școlii.<sup>23</sup> Din rapoartele ulterioare însă, trimise de administratorul plășii Ianca către Prefectura Brăila, aflăm că în realitate școlile sunt fie închise, deoarece unele nu au material didactic, profesori sau nici măcar mobilier, fie sunt ocupate.

Comandatura din Scorțaru Nou emite ordine diverse către săteni. De exemplu, la 3 iulie 1917, prin ordinul prefectului județului Brăila, în zilele de sărbătoare, toți sătenii vor merge pe câmp pentru a strânge scaieți, care vor servi pentru foc la iarnă.<sup>24</sup> Dr. Hanemann, medicul Garnizoanei Imperiale Brăila, stăruie ca locuitorii de la țară “să adune plante medicinale (de leac) după instrucțiunile medicilor, farmaciștilor, învățătorilor și preoților”.<sup>25</sup>

Gândindu-se că li se vor confisca recoltele, țăranii nu aveau același spor la muncile câmpului, acestea fiind oricum rechiziționate la prețuri fixe derizorii. De aceea sunt emise diferite ordine care conțin amenințări voalate sau directe. Spre exemplu, Secțiunea Economică a Armatei Dunării înștiințează că nu toți agricultorii au dat curs sancțiunii făcute în primăvară (acum fiind 14 iulie 1917) de a se îngriji de cultivarea moșiilor și îi somează, din nou, a se interesa de moși. “Agricultorii care nu se vor îngriji de moșiile lor nu vor primi nici o plată pentru cerealele semănate în toamna anului trecut, care vor fi recoltate pentru armată”.<sup>26</sup>

---

<sup>21</sup> M. Rola, *op. cit.*, p. 1.

<sup>22</sup> SJAN Brăila, fond Primăria Scorțaru Nou, d. 1/1917, f. 10.

<sup>23</sup> SJAN Brăila, fond Primăria Scorțaru Nou, d. 1/1917, f. 4.

<sup>24</sup> SJAN Brăila, fond Primăria Scorțaru Nou, d. 1/1917, f. 59, 60.

<sup>25</sup> SJAN Brăila, fond Primăria Scorțaru Nou, d. 1/1917, f. 17.

<sup>26</sup> SJAN Brăila, fond Primăria Scorțaru Nou, d. 1/1917, f. 77.



Pentru a se putea deplasa dintr-un sat în altul sau la Brăila, sătenii trebuiau să facă cerere și să trimită reprezentant. Iată un exemplu: Satele Pitulații Vechi și Pitulații Noi, având 737 suflete, cer aprobare pentru a trimite pe Ion Mocanu la Brăila pentru a cumpăra 1.800 kg pește sărat necesar populației.<sup>27</sup>

Organul de presă al armatei de ocupație *Donau Armée Zeitung* prezenta imaginea unei autorități blânde și care este alături de populație, pe care o ajută și o înțelege. Iată ce se tipărește în numărul 267 din 19 noiembrie 1917, pe prima pagină: „Sunt comune rurale care, grație autorităților militare imperiale, se găsesc într-o ordine și curățenie cum n-au fost niciodată. Școala, care formează un capitol special și care merită o mențiune particulară, a fost de asemenea rechemată la viață și ea funcționează în mai toate comunele ca în timpuri normale”.<sup>28</sup>

În 1917, Stere Panait, administratorul plasei Ianca este înlocuit de administratorul plasei Silistraru, Radu Crăciunescu, care cumulează astfel ambele funcții. Rapoartele administratorului de plasă trimise către Prefectura Brăilei, în fapt către Comandatura germană, cuprind diverse informații privind starea comunei și a locuitorilor ei.<sup>29</sup>

Radu Crăciunescu, administratorul plășilor Silistraru și Ianca, face o inspecție în comună la 31 ianuarie 1918, iar în urma acesteia trage următoarele concluzii : autoritățile comunale funcționează în mod regulat în toate satele, însă în satele Pitulații Noi și Pitulații Vechi, Comandatura a înlocuit pe delegatul Ion Mocanu cu Ilie D. Mocanu, pentru „*purtare rea și fapte necinstite*” ; comuna nu are nevoie de alte brațe de muncă decât de cele cerute de Comandaturi, pentru diferite corvezi ; majoritatea populației satelor Scorțaru Nou și Gemenele au strictul necesar pentru existență, hrănindu-se cu pâine, mămăligă, varză acră, murături, puțini cartofi, foarte puțin lapte și din când în când carne, iar restul se hrănesc doar cu mămăligă și borș, aceștia sunt în majoritate refugiați din satele : Voinești, Gurgueți, Latinu, Măxineni ; populația satelor Deșirați, Pitulații și Sihleanu se hrănesc cu pâine, mămăligă, cartofi, carne din când în când, lapte și alte zarzavaturi ; școlile nu funcționează în niciun sat, deoarece clădirile sunt ocupate, iar alte localuri nu există; serviciul religios se face numai în Scorțaru Nou și Gemenele, iar în satele Sihleanu și Pitulați bisericile sunt ocupate; paza de zi și de noapte se face în mod regulat în satele Scorțaru Nou, Sihleanu, Pitulați și Deșirați, iar în satul Gemenele se face numai de patrulare militare, civilii neavând voie să circule pe timpul nopții; în toate satele comunei există cazuri de tifos exantematic; medicii militari au luat cele mai

---

<sup>27</sup> SJAN Brăila, fond Primăria Scorțaru Nou, d. 1/1917, f. 111.

<sup>28</sup> M. Rola, *op. cit.*, p. 1.

<sup>29</sup> SJAN Brăila, fond Primăria Scorțaru Nou, d. 1/1917, f. 150.

severe măsuri pentru izolarea cazurilor de boală, unele cazuri fiind trimise la spitalul pentru această epidemie de la Movila Miresei.<sup>30</sup>

La 11 martie 1918, situația comunei Scorțaru Nou era următoarea: inspectia s-a făcut în satele Scorțaru Nou, Gemenele, Pitulații Vechi, Pitulații Noi, Deșirați și Sihleanu. Autoritățile comunale funcționează în mod regulat. Măsurile de igienă sunt satisfăcătoare în satele Deșirați, Gemenele, Pitulații Vechi și Sihleanu, iar în satele Scorțaru Nou și Pitulații Noi lasă de dorit. Populația are strictul necesar, unii hrănindu-se cu pâine, mămăligă, murături, pește sărat, puțin lapte și brânză, alții doar cu mămăligă, borș și pește sărat, borș cu ștevie, susai și păpădie. Școlile nu funcționează în niciunul din satele comunei, deoarece sunt ocupate de trupele din localitate.

Serviciul religios se face numai în Gemenele și Scorțaru Nou, deoarece celelalte biserici sunt ocupate. Paza de zi și de noapte se face în mod regulat. Populația comunei este în general sănătoasă, doar în satul Gemenele s-au ivit câteva cazuri de tifos exantematic. Medicii militari au luat măsurile necesare, cazurile au fost izolate în spitalul din Movila Miresei, iar locuințele bolnavilor au fost dezinfectate.<sup>31</sup> Este de remarcat că la greutatea ocupației s-a adăugat și epidemia de tifos exantematic, care este, totuși, ținută sub control. Pentru a preveni răspândirea epidemiei, în aprilie 1918, Comandatura locală interzice locuitorilor din Gemenele să părăsească satul datorită cazurilor de tifos exantematic descoperite.<sup>32</sup>

Făcând inspecție comunei Scorțaru Nou (alcătuită atunci din satele: Scorțaru Nou, Pitulații Vechi, Pitulații Noi, Deșirați, Gemenele, Sihleanu și Ciumați) în data de 28 iunie 1918, administratorul plasei Ianca află următoarele: activitatea comunală funcționează în mod regulat; comuna are brațe suficiente pentru a face la timp muncile agricole; populația comunei nu se hrănește decât cu mămăligă, borș, zarzavaturi și foarte puțin lapte; școlile din satele Scorțaru Nou, Gemenele și Pitulați sunt libere și pot începe să funcționeze dacă se vor trimite învățători; școala din satul Deșirați funcționează regulat din data de 20 mai 1918; serviciul bisericesc se face numai în satele Scorțaru Nou și Gemenele, iar în satele Pitulați și Sihleanu bisericile fiind distruse cu desăvârșire în interior, preotul face serviciul religios numai în popor; paza de zi și de noapte se face în mod regulat sub controlul Postului de Jandarmi; semănăturile de păioase sunt compromise cu desăvârșire, neputându-se aduna decât 60 de pogoane de grâu; populația este în general sănătoasă.<sup>33</sup>

Autoritățile de ocupație decid ca începând cu data de 1 ianuarie 1918 teritoriul administrativ al județului Brăila să fie reorganizat. Astfel, comuna Scorțaru

<sup>30</sup> SJAN Brăila, fond Prefectura Județului Brăila, d. 9/1918, f. 23.

<sup>31</sup> SJAN Brăila, fond Prefectura Județului Brăila, d. 12/1918, f. 9, 15.

<sup>32</sup> SJAN Brăila, fond Prefectura Județului Brăila, d. 12/1918, f. 13.

<sup>33</sup> SJAN Brăila, fond Prefectura Județului Brăila, d. 12/1918, f. 56.

Nou va face în continuare parte din plasa Ianca, dar structura satelor componente se schimbă: satele Deșirați, Gemenile, Sihleanu, Pitulații-Noi, Pitulații-Vechi și cătunele Ciumați, Gurgueți și Oancea.<sup>34</sup> Însă, la 1 mai 1918 autoritățile de ocupație schimbă din nou structura administrativă a județului, comuna Scorțaru Nou fiind alcătuită din șase sate și un cătun : Scorțaru Nou, Sihleanu, Deșirati, Pitulații Noi, Pitulații Vechi, Gemenele și Ciumați.<sup>35</sup>

Pentru a asigura transportul rapid de provizii pe linia frontului, armata imperială construiește peste apa Buzăului două poduri: unul în dreptul satului de reședință al comunei, pe care se făcea trecerea peste râu atât cu vehicule cât și pe calea ferată, care lega gara Muftiu cu Râmnicu-Sărat și altul în dreptul satului Sihleanu, pe care se trecea numai cu vehicule. Podurile au fost date în primire primarului de către Administrația militară încă de la 10 iunie 1918.<sup>36</sup>

După război, linia ferată ce trecea prin comuna Scorțaru Nou va fi deservită și de o gară. Gara din Scorțaru Nou era construită în zona de nord a satului, spre ieșirea către Sihleanu, în punctul numit de săteni „*la Percea*”.<sup>37</sup> Era o cale ferată specială, fiind denumită, ulterior, după ce va intra în administrarea Căilor Ferate Române, C.F.R. Îngustă. Va purta această denumire deoarece ecartamentul liniilor era mai îngust decât cel standard. Linia de cale ferată mergea paralel cu linia frontului. Făcea următoarele legături: Brăila – Tudor Vladimirescu – Scorțaru Nou – Ariciu – Stupina – Ciorăști – Codrești – Puești – Colibași – Râmnicu-Sărat. După război, linia ferată va deservi populația civilă și administrația statului. Pe harta C.F.R., publicată în almanahul ziarelor *Adevărul* și *Dimineața* în 1923, linia C.F.R. Îngustă apare ca fiind funcțională.<sup>38</sup> Însă, câțiva ani mai târziu, probabil că linia este dezafectată, deoarece găsim un răspuns al Direcțiunii Generale a C.F.R. (nr. 288 din 27 decembrie 1946) la cererea Primăriei Scorțaru Nou: calea ferată de pe podul peste Buzău nu se demontează.<sup>39</sup> Prin adresa Primăriei Scorțaru Nou nr. 560 din 31 decembrie 1946 către Direcțiunea II Reg, C.F.R. Brăila, aflăm că se cere ca podul C.F.R. peste râul Buzău să nu fie demontat “fiind foarte necesar locuitorilor comunei și comunelor învecinate. Comuna dorește a-l lua în primire și a instala paza”. Primăria cere a i se lăsa și cantonul cu toate instalațiile de la pod, fiind necesar

<sup>34</sup> SJAN Brăila, fond Prefectura Județului Brăila, d. 9/1918, f. 5, 6.

<sup>35</sup> SJAN Brăila, fond Prefectura Județului Brăila, d. 9/1918, f. 83.

<sup>36</sup> SJAN Brăila, fond Prefectura Județului Brăila, d. 12/1918, f. 77.

<sup>37</sup> *Comunicare orală oferită de către domnul director al Școlii Gimnaziale Scorțaru Nou, Vasilache Costică, iunie 2012.*

<sup>38</sup> SJAN Brăila, fond Colecția Hărți, d. 11/1923, f. 1.

<sup>39</sup> SJAN Brăila, fond Primăria Scorțaru Nou, d. 5/1947, f. 1.

pentru locuința paznicului comunal al podului.<sup>40</sup> Prin procesul – verbal din 20 martie 1947, primarul comunei Scorțaru Nou, Stan Aramă, ia în primire podul C.F.R.<sup>41</sup>

Podul a deservit Calea Ferată Îngustă, Traian Sat – Cozești. Podul era construit din lemn pe lungimea de 81 de metri; conținea 17 panouri de șine cu traverse de fier care nu se puteau demonta fiind prinse în pod și cimentuite. Se preda și Cantonul nr. 2 ce era construit la capra podului din scândură cu pereți dubli umpluți cu pământ, compus din o camera și o sală.

Prin decizia nr. 2 din 1 aprilie 1947 emisă de primar, se aproba instituirea de la 1 aprilie, același an, a unei taxe pe pod.

Pentru străini:

- trecerea cu căruța goală – 5.000 lei;
- trecerea cu căruța plină – 10.000 lei;
- trecerea cu automobilul (mașină mică) – 12.000 lei;
- trecerea cu camionul – 20.000 lei;
- trecerea călare cu un cal – 1.000 lei;

Pentru săteni:

- trecerea cu căruța goală – 3.000 lei;
- trecerea cu căruța plină – 9.000 lei;
- trecerea călare cu un cal – 900 lei.<sup>42</sup>

Linia ferată a mai funcționat până prin 1946. Podul a fost distrus în anul 1970 când au avut loc marile inundații ale Buzăului. O parte din traversele de fier au fost folosite ulterior la orezăriile de la Măxineni – Corbu.<sup>43</sup>

În timpul refacerii după război, comuna Scorțaru Nou a fost inclusă într-un capitol special, ea aflându-se în cei 15 km de o parte și de alta a frontului, zonă care a avut cel mai mult de suferit și care urma să beneficieze din partea statului de suport logistic și financiar.<sup>44</sup>

În zona de pe malul drept al râului Buzău, între satele Scorțaru Nou și Sihleanu, trupele austro-ungare au săpat tranșee, fiind organizate pozițiile de tragere de pe linia frontului Siretului. După război, tranșeele vor fi dezafectate, luându-se lemnăria și umplându-se cu pământ.<sup>45</sup> Astăzi însă, ele se remarcă cu destulă ușurință.

Încă din timpul ocupației, după încheierea păcii separate cu Puterile Centrale din martie 1918, încep să se întoarcă în sat o parte din tinerii soldați ce luptaseră

---

<sup>40</sup> SJAN Brăila, fond Primăria Scorțaru Nou, d. 5/1947, f. 4.

<sup>41</sup> SJAN Brăila, fond Primăria Scorțaru Nou, d. 5/1947, f. 5.

<sup>42</sup> SJAN Brăila, fond Primăria Scorțaru Nou, d. 5/1947, f. 9, 10.

<sup>43</sup> *Comunicare orală oferită de către domnul director al Școlii Gimnaziale Scorțaru Nou, Vasilache Costică, iunie 2012.*

<sup>44</sup> SJAN Brăila, fond Prefectura Județului Brăila, d. 24/1919, f. 52.

<sup>45</sup> SJAN Brăila, fond Prefectura Județului Brăila, d. 24/1919, f. 59.

pentru țară pe fronturile din Moldova. Avem declarația lui Andrei Gh. Tătăranu, secretar comunal la primărie, care declară că a fost mobilizat în august 1916 și demobilizat din Moldova la 10 martie 1918. Avea 36 de ani și fusese caporal al Companiei 10 din Regimentul 1 Marș. Actele de demobilizare cu care se întoarce îi sunt oprite de comandatura locală austro-ungară și primește în schimb un certificat de stabilitate ce ținea loc de buletin de identitate.<sup>46</sup>

La 24 octombrie 1918, Brăila revine sub administrație românească, iar momentul 1 decembrie 1918 este unul special. Prețul libertății și al reîntregirii neamului a fost plătit extrem de scump. O parte din tinerii soldați născuți în comuna Scorțaru Nou au plătit prețul suprem. Ei sunt astăzi omagiați și comemorați în fiecare an de ziua eroilor. Lor li se aduc omagiile în fața monumentului ridicat în memoria lor la Gurguieti.

Monumentul eroilor de la Gurguieti a fost ridicat după primul război mondial. Este construit din ciment mozaicat, în partea de jos a fost lipită, la 16 septembrie 1945, o placă de marmură care comemorează soldații din comuna căzuți în cel de-al doilea război mondial, în intervalul 1941 – 1945. Pe fața monumentului se află semnătura lui P. Maina.<sup>47</sup> La începutul anilor '90 a fost montată deasupra obeliscului o acvilă din ghips, vopsită în negru. În 1976 monumentul se afla în fața bisercii, iar astăzi se află pe șoseaua Gurguieti – Sihleanu, DJ 202B.

Numele și faptele lor de arme de pe câmpurile de luptă ale țării fac cinste localității care și-a adus prin fiii săi prinosul de jertfe. Mormintele lor se găsesc în Groapa comună nr. 3 din cimitirul Sf. Constantin din Brăila, aceasta după ce osemintele eroilor au fost exhumate din curtea Bisericii din Scorțaru Nou, de o comisie condusă de plutonier Spânoiu Alexandru, reprezentantul Societății Cultul Eroilor în anul 1928.<sup>48</sup>

Pe monumentul de la Gurguieti sunt comemorați următorii eroi, căzuți în Primul Război Mondial, în perioada 1916 – 1919: Coteț Alexe; Coteț Alexandru; Coteț Iordache; Coteț Șerban; Cochirleanu Gr.; Cazan Dumitru; Cazan Ion; Chiriță Dumitru; Dumitru Năstăsache; Filote C. Ștefan; Filote O. Ștefan; Filote Paraschiv; Filote Iordan; Filote Stan; Filote Ioniță; Floricică Ion; Giurgiu Niculae; Hârjoghi Ilie; Hârjoghi Neagu; Ion Stan; Leu Dumitru; Marin Anghel; Munteanu Alexe; Mirica Ghiță; Prichici Dumitru; Prichici Neagu; Rusea Lazăr; Rusea Neagu; Roșca Toader; Spiță Alexandru; Stan Nicolae; Tudor Stan; Zamfir Grigore.

Pe linia frontului au rămas pentru totdeauna și o parte a soldaților inamici. O parte dintre aceștia au fost îngropați în gropi comune, alții separat. Găsim astfel

<sup>46</sup> SJAN Brăila, fond Prefectura Județului Brăila, d. 12/1918, f 82.

<sup>47</sup> Florian Anastasiu, Ana Maria Vicol, *Monumentele Județului Brăila*, Brăila, Muzeul Brăilei, 1977, p. 39.

<sup>48</sup> SJAN Brăila, fond Primăria Scorțaru Nou, d. 4/1928, f. 18.

morminte comune și separate bulgărești și germane în cimitirul din curtea Bisericii din satul Pitulați. În 1919 autoritățile române întocmesc liste cu monumentele funerare ridicate de armata de ocupație pe teritoriul comunei (**anexa 2**). De asemenea există la marginea satului Sihleanu un mormânt izolat, aflat în câmp, unde sunt înmormântați de camarazii lor, soldați ai armatei austro-ungare (sau probabil este un cenotaf).

La aproximativ 300 m Est de DJ 202B și la 170 m Nord-Est de marginea satului Sihleanu, se află un așezământ social-cultural<sup>49</sup>. Stâlpul funerar este construit aparent fără nicio orientare, fiind construit în câmp, într-o vie părăsită, proprietatea familiei Apostu, originară din satul Sihleanu, comuna Scorțaru Nou.

Până în prezent, monumentul este necunoscut (nu este înscris în Lista Monumentelor Istorice a județului Brăila.<sup>50</sup> Monumentul nu apare nici în tabelul ce conține „locurile în care se găsesc morminte izolate, grupele de morminte și cimitirele militarilor români, aliați și dușmani, morți pe timpul campaniei 1916 – 1918”.<sup>51</sup> Tabelul a fost completat de comisia comunală Scorțaru Nou care avea datoria să caute mormintele de pe raza comunei.<sup>52</sup> După câte se pare acest mormânt a fost omis pentru că pur și simplu nu a fost descoperit.

Surprinzător, opera comemorativă de război<sup>53</sup> se prezintă în foarte bune condiții. Soliditatea monumentului este dată de mai multe detalii de construcție și anume:

- monumentul are o fundație din cărămidă foarte bine legată; la suprafață, cărămida se prezintă ușor casabilă datorită contactului cu apa din sol; cărămizile sunt foarte bine arse de un roșu pronunțat; cărămizile sunt legate cu mortar;
- materialul de construcție folosit în elevație este betonul armat; structura armată a monumentului se observă chiar în vârful stâlpului funerar;
- inscripția funerară a fost realizată prin turnare;
- dimensiuni: înălțime 150 cm; lățime 60 cm, grosime 30 cm.

Având în vedere vechimea monumentului, acesta prezintă și degradări:

- la suprafață se observă că fundația stâlpului funerar este afectată de infiltrațiile apei din sol;
- stâlpul prezintă crăpături atât pe înălțime cât și pe lățime; pe partea de nord, colțul stânga sus, a suferit o degradare mai accentuată, o bucată desprinzându-se;

<sup>49</sup> *Legea nr. 379/2003 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război*, publicată în MO Partea I nr. 700/7 octombrie 2003, art. 1.

<sup>50</sup> <http://www.cultura.ro/sectiuni/Patrimoniul/Monumente/lista/braila.pdf>, 05.12.2010, 16:20.

<sup>51</sup> SJAN Brăila, fond Prefectura Județului Brăila, d. 25/1919, f. 37.

<sup>52</sup> SJAN Brăila, fond Prefectura Județului Brăila, d. 25/1919, f. 7.

<sup>53</sup> *Legea nr. 379/2003, op.cit.*, art. 5.

- după cum am amintit mai sus, vârful stâlpului, în formă de „v” cu vârful în sus, este spart lăsând la vedere un detaliu de construcție, respectiv o parte din armătură.

Pe fațeta de Sud se prezintă următoarea inscripție funerară:

- R1 Hier  
ruhen in Gott  
Unffz. Nassl Jos  
Gefrt. Gav Karl
- R5 Hellweger Peter  
Jnf. Zetterer Jos  
Summerer Joh  
Wiedemann Molth (?)  
Häger Haver (?)
- R10 Tienfenbacher Ant (?)  
Dischinger Jakob  
Ldstm. Kress Sim.  
Gef. am 4. 1. 1917.

- R14 K.u.k. Zugsf. Fischer G.

Traducere:

- R1 Aici  
Odihnesc cu Dumnezeu  
Subofițer Nassl Jos  
Caporal Gav Karl
- R5 Hellweger Peter  
Infanterist (?) Zetterer Jos  
Summerer Joh  
Wiedemann Molth (?)  
Häger Haver (?)
- R10 Tienfenbacher Ant (?)  
Dischinger Jakob  
Landsturmann Kress Sim.  
Căzuți la datorie la 4. 1. 1917
- R14 Sergent al armatei imperiale și regale Fischer G.  
Din inscripție reies, la o analiză sumară, o serie de informații

interesante:

- inscripția are 14 rânduri;
- sunt amintiți 11 camarazi de război;
- 5 dintre ei au numele precedat de gradul militar;

- Unffz. – unteroffizier – subofițer; Gefrt. – gefreiter – caporal; Inf. – infanterist (fussoldat) – infanterist; Ldstm. – landsturmann – ofițer; Zugsf. – zugsführer – sergent;

- K.u.K. (Kaiserlich und Königlich) - prescurtarea ne ajută să localizăm ostașii căzuți ca făcând parte din armata imperială și regală austro-ungară; acest tip de prescurtare identifică armata comună austro-ungară;

- monumentul este ridicat întru memoria eroilor căzuți în luptă la data de 4.01.1917, dată cu semnificație specială după cum vom vedea mai jos;

- rândurile 13 și 14 sunt interesante sub următorul aspect: sergentul armatei imperiale și regale Fischer G. apare inscripționat după notarea datei la care și-au pierdut viețile ceilalți 10 soldați. Aceasta ne conduce către ipoteza că sergentul Fischer G. nu a fost ucis la data de 4 ianuarie 1917 și că el este cel care închină monumentul funerar.

Soldații comemorați s-au remarcat în acțiunile militare din noaptea de 4 spre 5 ianuarie 1917, când trupele austro-ungare au reușit să străpungă linia frontului Gurguiței – Oancea în dauna inamicilor ruși.<sup>54</sup> Menționam mai sus că monumentul este construit aparent fără nici o orientare, dar pe parcursul cercetării am ajuns la concluzia că este construit exact în locul unde trebuia să fie, respectiv în locul unde soldații comemorați au luptat și au murit. Pentru susținerea acestor idei, aduc mai jos o serie de argumente care vor forma o opinie, cred eu, justă și convingătoare.

Sursele de care dispunem până în acest moment ne îndreptătesc să presupunem că soldații de la Sihleanu făceau parte din Brigada de Infanterie nr. 145 a armatei austro-ungare. Numele, însemnele militare precum și prescurtarea K.u.K de pe monumentul funerar ne conduc la ipoteza că eroii care ne interesează făceau parte din trupele austro-ungare.

Soldații de la Sihleanu au luptat și au căzut acolo unde se afla și trupa lor, respectiv Brigada de Infanterie nr. 145 austro-ungară (K.u.K. 145 Infanterie Brigade). Brigada era sub comanda colonelului (oberst) Fiebich Ripke.<sup>55</sup> La rândul ei K.u.K 145 IB făcea parte din Armata Dunării (General-Kommando 52 cunoscută sub numele de Donau Armée) aflată sub comanda generalului Robert Kosch (05.04.1856 – 22.12.1942).<sup>56</sup>

Brigada de Infanterie nr. 145 austro-ungară a staționat în aceleași poziții și după încetarea luptelor de până la 10 ianuarie 1917. Regăsim brigada austro-ungară făcând parte din trupele de ocupație aflate pe linia frontului. Dovadă sunt ștampilele

<sup>54</sup> [http://www.stahlgewitter.com/17\\_01\\_06.htm](http://www.stahlgewitter.com/17_01_06.htm), 19.11.2010, 17 :25 p.m.

<sup>55</sup> <http://carl.army.mil/nafziger/916AIAA.pdf>, 05.11.2010, 17 :25 p.m.

<sup>56</sup> <http://home.comcast.net/~jcviser/aok/kosch.htm>, 05.11.2010, 16 :45 p.m.



de pe documentele *Comandaturii locale Skortarul-Nou*<sup>57</sup>, administrată de austro-ungari.

Pe lângă acest monument până de curând inedit<sup>58</sup>, se mai află și altele, ele fiind închinat fie austro-ungarilor, fie bulgarilor. Nu doar pe raza comunei Scorțaru Nou se află monumente închinat foștilor inamici germani din primul război mondial, ci ele se găsesc pe linia fostului front al Siretului. La Olăneasca, pe vechiul amplasament al satului (mutat după inundațiile din anii 1956 – 1958), se află un monument al ostașilor germani căzuți în primul război mondial.<sup>59</sup> Iese în evidență prin specificitatea sa și prin faptul că este inedit, un monument funerar aflat în curtea bisericii de la Pitulați, aflat în poziție secundară.

Monumentul are dimensiuni mai reduse față de cel de la Sihleanu, însă ambele au formă asemănătoare. Spre deosebire de cel de la Sihleanu, acesta este închinat unui singur ostaș. Iată inscripția funerară:

R1     HIER RUHT  
          DER  
          OBERGEFREITE  
          UND  
R5     GESCHUTZFUHRER  
          GEORG MEYER  
          GEB. 14.1.1883  
          GEST. 17.6.1917  
          ER STARB  
R10    FURS VATERLAND

Traducere:

R1     AICI ODIHNEȘTE  
          CAPORAL ȘEF  
          ȘI  
R5     COMANDANT (ȘEF DE TUN)  
          GEORG MEYER  
          NĂSCUT LA 14.1.1883  
          DECEDAT LA 17.6.1917  
          A MURIT  
R10    PENTRU PATRIE

Monumentul funerar are formă de pilon cu vârful sub formă de „v” întors. Se aseamănă cu monumentul de la Sihleanu prin formă, deși, de dimensiuni mai

<sup>57</sup> SJAN Brăila, fond Prefectura Județului Brăila, d. 12/1918, f. 13.

<sup>58</sup> Claudiu Sachelarie, *Monumentul eroilor austro-ungari de la Sihleanu*, în *Magazin Istoric*, nr. 1/2012, pp. 83 – 86.

<sup>59</sup> Ioan Munteanu, *Brăila, studiu monografic*, Brăila, Ed. Proilavia, 2009, p. 154.

mici, prin limba germană folosită în inscripție și prin simbolul cruciform incizat deasupra inscripției. Observăm din relatarea inscripției că tânărul ofițer moare pentru patrie la vârsta de 34 de ani. Deocamdată nu știm din ce armată făcea parte și ca atare, nu putem să-l integrăm într-un neam sau altul. El poate fi deopotrivă austriac sau german. Datarea morții sale ne duce la ipoteza că tânărul ofițer a murit în timpul unor operațiuni militare desfășurate în zona frontului Siretului în prima jumătate a lunii iunie 1917, deși ne putem gândi ca moartea sa să fi survenit probabil în urma unei lungi suferinți cauzate de vreun glonț sau obuz. Nu știm unde este îngropat, deoarece piatra funerară se află în poziție secundară în curtea bisericii de la Pitulați.

Monumentul funerar de la Sihleanu și cele de la Pitulați, atât cel austro-ungar sau german cât și cele bulgărești, întăresc și întregesc imaginea tabloului evenimentelor marcante ce au avut loc pe teritoriul României. Multora dintre cei căzuți în luptele din lunca Buzăului nu le vom ști niciodată numele sau actele lor de bravură.

Iată cum, datorită poziției strategice deosebite din punct de vedere militar, comuna Scorțaru Nou a jucat un rol important atât în perioada cuceririi Brăilei, cât și ulterior, pe parcursul luptelor poziționale din 1917. Evident, populația trăitoare în satele comunei a avut de suferit. Mai ales acum, când se împlinesc 100 de ani de la izbucnirea Primului Război Mondial, nu trebuie să uităm greutatea prin care au trecut atât soldații armatei române, cât și populația, astfel încât trebuie să prețuim sacrificiul făcut de străbunii noștri pentru libertate și neatârnamare.

## ANEXE

**Anexa 1**

SJAN Brăila, fond Primăria Scorțaru Nou, d. 1/1917, f. 19

LISTA CU LOCUITORII DIN SATUL SCORȚARU NOU CARE NU "AU  
CEREALĂ PENTRU HRANĂ"

Crt.	Numele și prenumele	Nr. Membrilor familiei	r. Crt.	Numele și prenumele	Nr. Membrilor familiei
	ISPAS CALU	2	5	STOICA TĂNĂSUICĂ	5
	ION POPA	2	6	PARASCHIVA TĂNĂSUICĂ	2
	ILEANA MIRICĂ	2	7	STAMATE TUDOR	3
	STAN CULEA		8	DRAGU TUDOR	
	SANDU MOTOTOLEA	1	9	DIȚA E. ARAMĂ	7
	CALTA MOTOTOLEA	2	0	SIMA ENACHE	2
	MANTA CĂPITANEANU	5	1	ANCA C. ENACHE	
	DOBRIȚA VOICILĂ	5	2	TATU TĂNASE	2
	SANDA DURBACĂ	1	3	ION BADIU	2
0	STAN FRIGIOIU	1	4	NETA V. BADIU	1
1	GHERGHINA FRIGIOIU		5	ȘTEFAN ION	4
2	NETA VLAICU	2	6	SIMA TĂNĂSUICĂ	4
3	DOBRIȚA VIȘAN	1	7	PETRE RADU	3
4	NEAGA TĂTĂRANU	1	8	MIHALCEA CALU	
5	DOBRIȚĂ TĂNĂSUICĂ		9	VASILE CALU	4

6	NETA CULEA	7	0	IOANA CALU	3
7	NEAGA CULEA	4	1	STANCA S. CALU	4
8	CONSTANTIN N. CALU	3	2	COSTACHE GRIGORE	2
9	ANCA CALU	4	3	NICOLAI [ININTELIGIBIL]	3
0	LEANA BRĂTILĂ	5	4	[ININTELIGIBIL]	
1	PANA SÂRBU		5	OPRIȘAN FRIGIOIU	5
2	STANA ANTON IANCU	7	6	DUMITRU MOTOTOLEA	1
3	PETRE S. IANCU	2	7	CONSTANTINA MOTOTOLEA	
4	STERIANA D. BRATU	2	8	ȘTEFANA MOTOTOLEA	2
5	GHERGHINA R. VLAICU	5	9	[ININTELIGIBIL]	
6	CRISTINA VLAICU		0	MARIȚA R. TUDOR	2
7	TUDORA	4	1	TUDORACHE PETCU	3
8	IOANA MOTOTOLEA	3	2	MARIA MOTOTOLEA	2
9	PREDA B. PREDA	1	3	SANDA MOTOTOLEA	
0	ȘERBAN BRATU	6	4	SĂNTOANA MOTOTOLEA	
1	MARIA CĂRUȚAȘU	6	5	NEDELCU C. GHINCA	
2	DUMITRA VOICILĂ	7	6	ANCUȚA GR. GHINCA	2
3	MARIȚA CULEA	4	7	[ININTELIGIBIL] MARIN MANEA	6
4	STAN TĂNĂSUICĂ	10	8	IOANA MANOLACHE	1
			9	PETRACHE DINU	5
			0	STANCA N. DINU	5
			1	NĂSTĂSACHE ȚĂRU	3
			2	SUSANA DINCĂ	3

## Anexa 2

SJAN Brăila, fond Prefectura Județului Brăila, d. 25/1919, f. 37 LISTA NOMINALĂ A SOLDAȚILOR STRĂINI DEFUNCȚI ÎNMORMÂNȚAȚI PE RAZA COMUNEI SCORȚARU NOU LA 1919			
Localitatea în care se găseau mormintele	Nr. Mormintelor	Numele și prenumele defuncțiilor	Naționalitatea
GEMENELE	1	MEICK JAKOB	GERMAN
GEMENELE	1	[ININTELIGIBIL] CALUSKA	GERMAN
GEMENELE	1	HOREZCE SOLKO	GERMAN
GEMENELE	1	KAN I. KAUFFMAN	GERMAN
GEMENELE	1	PAUL HATMAN	GERMAN
GEMENELE	1	OHI AUGOZONS	GERMAN
GEMENELE	1	JAGER TRUST NOSSE	GERMAN
GEMENELE	1	ENE TOPREREV	RUS
GEMENELE	1	KERTESZ IGUAC	GERMAN
GEMENELE	1	ALBERT BASETHOLD	AUSTRO-UNGAR
GEMENELE	1	ALOIS JUNG	GERMAN
GEMENELE	1	EMIL SCHEILE	GERMAN
GEMENELE	1	PETER BURKA	AUSTRO-UNGAR
GEMENELE	1	MARTIN PAULUS	GERMAN
GEMENELE	1	COLOBERTSCH	GERMAN
GEMENELE	1	TOPFERE RUSSEN	GERMAN
GEMENELE	1	PRAPASCH	RUS
GEMENELE	1	DIMITRIE RUDULOVIC	RUS
GEMENELE	1	IOSEF MAYER	AUSTRO-UNGAR
GEMENELE	1	IOSEF KUTZER	GERMAN
GEMENELE	1	IOSEF HORACEK	GERMAN
GEMENELE	1	[ININTELIGIBIL]	GERMAN
GEMENELE	1	IOK HEIDNER	GERMAN
GEMENELE	1	SCOP. SCHUERK	GERMAN
GEMENELE	1	ENI TOPJENS	GERMAN
GEMENELE	14	NU AU NICIUN SEMN DISTINCTIV	GERMANI

SIHLEANU	4	NU AU NICIUN SEMN DISTINCTIV	GERMANI
SIHLEANU	24	NU AU NICIUN SEMN DISTINCTIV	GERMANI
SIHLEANU	3	NU AU NICIUN SEMN DISTINCTIV	GERMANI
SIHLEANU	9	NU AU NICIUN SEMN DISTINCTIV	RUSI
SIHLEANU	1	MUSSE GEORGWAISENBURN	GERMAN
SIHLEANU	1	ERN JAPPE KRUOFORBUHOT	
SIHLEANU	1	UNTOFEZ IANZ (?)	
SIHLEANU	1	RUSSISCHER CRIEZLE	
SIHLEANU	1	GEORG FICHELSTEIN	
SIHLEANU	1	VIADIS CASCHUDOSCH	RUS
SCORTARU NOU	19	NU AU NICIUN SEMN DISTINCTIV	GERMANI
PITULATII VECHI	1	IORDAN DANTECOFF	BULGAR
PITULATII VECHI	1	STOIMEN MINCOFF	
PITULATII VECHI	1	CRISTEA CIOLANSCHI	
PITULATII VECHI	1	PAPAZOF NAZOF	
PITULATII VECHI	1	NECULA VELEV	
PITULATII VECHI	1	IANCOV	
PITULATII VECHI	1	CONST. TANCOV	
PITULATII VECHI	1	IORDAN NAIDENOV	
PITULATII VECHI	1	SFETCU MIHALOV	
PITULATII VECHI	1	NU AU NICIUN SEMN DISTINCTIV	TURC

PITULATII VECHI	1	[ININTELIGIBIL] IVANOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	CRISTU BLAGOEV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	RUSCU VALEV	
PITULATII VECHI	1	TUDOR ALEXE	ROMÂN
PITULATII VECHI	1	PETCU ICHIMOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	STAN STANOEV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	NAIDEN ECNEOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	STANCIU COLAROV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	MARIN PATRASCOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	ABDUL AHMED	TURC
PITULATII VECHI	1	HIA CANTOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	STANEV NICOLOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	DUMITRU COLEV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	[ININTELIGIBIL]	BULGAR
PITULATII VECHI	1	STOICO COVACEV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	MIHAIL VASILOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	DIMITER IVANOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	[ININTELIGIBIL]	BULGAR

PITULATII VECHI	1	[ININTELIGIBIL]	BULGAR
PITULATII VECHI	1	STERIAN PETROV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	SUNICI DOICINOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	IVAN PETCOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	IORDAN CRISTOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	NUCA IVANOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	MLADEN [ININTELIGIBIL]	BULGAR
PITULATII VECHI	1	DEMETER VARLANOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	PAVELOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	NU ARE NICI UN NUME	BULGAR
PITULATII VECHI	1	CRISTOF DANCEV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	JORDAN PERNAV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	IVAN GEORGICEVO	BULGAR
PITULATII VECHI	1	BORA JEROV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	LARENI IVANOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	FILIPOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	TRIFAN	BULGAR
PITULATII VECHI	1	DEMETER [ININTELIGIBIL]	BULGAR



PITULATII VECHI	16	NU AU NICIUN SEMN DISTINCTIV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	FLETCU TOVAROF	BULGAR
PITULATII VECHI	1	IVAN CHINICOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	HODOR GHIORGHI	BULGAR
PITULATII VECHI	1	[INTELIGIBIL] TONCOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	PAVEL [INTELIGIBIL]	BULGAR
PITULATII VECHI	1	IVANOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	[INTELIGIBIL]	BULGAR
PITULATII VECHI	1	NICOLAE SFITCOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	[INTELIGIBIL] STOEANOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	CONSTANTIN VANLEV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	NECULA IVANOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	DEMETER CRISTOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	DANI ONEV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	JANDAN CRISTOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	BORA GEORGEVA	BULGAR
PITULATII VECHI	1	TVETANOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	PETAR BRITAV	BULGAR

PITULATII VECHI	1	JANI VASILEV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	STEFAN IVANOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	DEMETER PETER	BULGAR
PITULATII VECHI	1	ATANAS CUSTU	BULGAR
PITULATII VECHI	1	NECULA [ININTELEGIBIL]	BULGAR
PITULATII VECHI	1	M. STOIANOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	PAVEL BASEV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	NECOLA CONSTANTIN	BULGAR
PITULATII VECHI	1	STEFAN BUTAV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	CARAMFIL ANEV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	BORIS IVANOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	DUMITRU CAREV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	[INTINTELEGIBIL]	BULGAR
PITULATII VECHI	1	ZAHARI PETROV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	ANDRA GANCEV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	STEFAN SINIGEROV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	PETER IVANOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	CUSTEA CONSTANTINOV	BULGAR

PITULATII VECHI	1	GENA GENAV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	[ININTELEGIBIL]	BULGAR
PITULATII VECHI	1	ANDRIA GEORGEV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	ALADEN GEORGEV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	BORIS GANCEV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	JORDAN MITROV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	STOIAN DIMITROV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	DUMITAROV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	ANGHEL LUPASCU	ROMÂN
PITULATII VECHI	1	SUNA STOEV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	TVETAN CHISCEV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	BONI MIHOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	DUMITRU STOIANOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	NU ARE NICI UN NUME	TURC
PITULATII VECHI	1	[ININTELEGIBIL]	BULGAR
PITULATII VECHI	1	NECULA LAZAROV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	ENDEV IVANOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	NETA DEMETER	BULGAR

PITULATII VECHI	1	VASILE CHINAV	BULGAR
PITULATII VECHI	2	NU ARE NICI UN NUME	BULGAR
PITULATII VECHI	1	VASILE CHIENOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	ATIL IVANOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	ILIE PETCOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	ALEGOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	IVAN CONEV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	BETA DUNAV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	IVAN PETCOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	NECULA UNICOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	LECOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	ATANASOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	NEUCA STAMENCOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	PETCU SVETCU	BULGAR
PITULATII VECHI	1	ZAMFIR DAVIDEOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	[ININTELIBIL]	BULGAR
PITULATII VECHI	1	GIORG LUNTAROV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	GHEORGHI DJAVAIROV	BULGAR

PITULATII VECHI	1	BOGDAN VEFELOV	BULGAR
PITULATII VECHI	1	BONIHAND TANOVSKI	GERMAN
PITULATII VECHI	1	LEOLD. SCHPEC	GERMAN
PITULATII VECHI	1	GEORG. KALHULBEL	GERMAN
PITULATII VECHI	1	TUDORIK HINTOLD	GERMAN
PITULATII VECHI	1	CAROL ENGHEL	GERMAN
PITULATII VECHI	1	CERT. BUTHER	GERMAN
PITULATII VECHI	1	WILHELM DRECHL	GERMAN
PITULATII VECHI	1	CHAX HATMAN	GERMAN
PITULATII VECHI	1	ROBERT BRANCU	GERMAN
PITULATII VECHI	1	BENO BENAȘ	BULGAR
PITULATII VECHI	1	TRANT. COUSCHI	GERMAN
PITULATII VECHI	1	GHEORGHI CLONEV	AUSTRO-UNGAR
PITULATII VECHI	1	STOIANOV	BULGAR

**BIBLIOGRAFIE:**

1. Anastasiu, Florian, Vicol, Ana Maria, *Monumentele Județului Brăila*, Brăila, Muzeul Brăilei, 1977;
2. Gourko, Gen Basil, *War and revolution in Russia 1914-1917*, New York, 1919;

3. Hogg, Ian V., *Dictionarul Primului Război Mondial*, București, ed. Niculescu, 2007;
4. <http://carl.army.mil/nafziger/916AIAA.pdf>, 05.11.2010, 17 :25 p.m.;
5. <http://home.comcast.net/~jcviser/aok/kosch.htm>, 05.11.2010, 16 :45 p.m.;
6. <http://www.cultura.ro/sectiuni/Patrimoniu/Monumente/lista/braila.pdf>, 05.12.2010, 16:20;
7. [http://www.stahlgewitter.com/16\\_12\\_31.htm](http://www.stahlgewitter.com/16_12_31.htm), 19.11.2010, 17:45, p.m.;
8. [http://www.stahlgewitter.com/17\\_01\\_02.htm](http://www.stahlgewitter.com/17_01_02.htm), 19.11.2010, 18 :05, p.m.;
9. [http://www.stahlgewitter.com/17\\_01\\_05.htm](http://www.stahlgewitter.com/17_01_05.htm), 19.11.2010, 18 :25, p.m.;
10. [http://www.stahlgewitter.com/17\\_01\\_06.htm](http://www.stahlgewitter.com/17_01_06.htm), 19.11.2010, 17 :25 p.m.
11. [http://www.stahlgewitter.com/17\\_01\\_06.htm](http://www.stahlgewitter.com/17_01_06.htm), 19.11.2010, 18 :40, p.m.;
12. *Istoria militară a poporului român*, București, Ed. Militară, 1988, vol. V;
13. Kirițescu, Constantin, *Istoria războiului pentru întregirea României 1916-1919*, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1989, vol. I;
14. *Legea nr. 379/2003 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război*, publicată în MO Partea I nr. 700/7 octombrie 2003;
15. Munteanu, Ioan, *Brăila, studiu monografic*, Brăila, Ed. Proilavia, 2009;
16. Petrovici, Nicolae, *Brăila sub ocupațiune, 23 decembrie 1916 – 10 noembrie 1918*, Brăila, Tipografia Românească, 1939;
17. Răcilă, Emil, *Contribuții privind lupta românilor pentru apărarea patriei în primul război mondial : Situația administrativă, economică, politică și socială a teritoriului românesc vremelnic ocupat 1916-1918*, București., Ed. Științifică și Enciclopedică, 1981;
18. Rola, M., *Brăila sub ocupație – activitatea administrativă în oraș și județ*, interviu cu D. Pref. Ion Berceanu, Donau Armée Zeitung (Monitor pentru Brăila), nr. 267, 19.XI.1917;
19. Sachelarie, Claudiu, *Monumentul eroilor austro-ungari de la Sihleanu*, în Magazin Istoric, nr. 1/2012;
20. Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Brăila (în continuare SJAN Brăila), fond Primăria Scorțaru Nou, d. 1/1917, f. 1, 34, 137, 36, 42, 51, 10, 4, 59, 60, 17, 77, 111, 150;

21. SJAN Brăila, fond Colecția Hărți, d. 11/1923, f. 1;
22. SJAN Brăila, fond Prefectura Județului Brăila, d. 12/1918, f. 9, 15, 13, 56, 77, 82, 13;
23. SJAN Brăila, fond Prefectura Județului Brăila, d. 24/1919, f. 52, 59 ;
24. SJAN Brăila, fond Prefectura Județului Brăila, d. 25/1919, f. 7, 37;
25. SJAN Brăila, fond Prefectura Județului Brăila, d. 9/1918, f. 23, 5, 6, 83;
26. SJAN Brăila, fond Primăria Scorțaru Nou, d. 4/1928, f. 18;
27. SJAN Brăila, fond Primăria Scorțaru Nou, d. 5/1947, f. 1, 4, 5, 9, 10.